

De invloed van inspraak bij een infrastructureel project: de N340

Bas Hankamp (s2585294)

Bachelorproject

13 juni 2016

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Rijksuniversiteit Groningen

Samenvatting

In dit bachelorproject wordt onderzocht wat de invloed is van het inspraakproces van een infrastructureel project op de mening van betrokkenen. Als case is de verbetering van een belangrijke verbindingsweg in Overijssel (de N340) gebruikt, om een voorbeeld van de toepassing van inspraak in de praktijk te onderzoeken. Er zijn diepte-interviews gehouden met vertegenwoordigers van betrokken plaatselijke belangen en een vertegenwoordiger van de projectgroep van de provincie. Uiteindelijk is de conclusie getrokken dat betrokkenen over het algemeen tevreden zijn geweest over het inspraakproces. *Communicative planning*, zoals hier is toegepast, is een waardevol onderdeel van een infrastructureel project en heeft invloed op de ervaring en beleving van betrokkenen. Er kwam naar voren dat het politieke proces echter negatief beoordeeld wordt. Hierop wordt aanbevolen verder onderzoek te doen naar het politieke proces bij dergelijke projecten.

Kernwoorden

communicative planning, inspraak, meningen stakeholders, infrastructuur, Overijssel

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
Aanleiding	5
Probleemstelling	6
Hoofdvraag	6
Deelvragen	6
Opbouw	6
2. Theoretisch kader	7
2.1. Communicative planning	7
2.2. Fasering	8
2.3. Betrokkenen en hun meningen	8
2.4. Conceptueel model	10
3. Methode	11
3.1. Case study	11
3.2. Dataverzameling	13
3.2.1. Participanten	13
3.3. Ethische aspecten	15
3.4. Data-analyse	16
4. Resultaten	17
4.1. Fasering en manieren van inspraak	17
4.2. Standpunten van betrokkenen	18
4.3. Ervaring van het inspraakproces	20
5. Conclusie	22
5.1 Reflectie	23
Referenties	24
Bijlage 1: Interviewguide	27
Het plan	27
Het inspraakproces	27
Ervaringen proces en plan	28
Afsluiting	28
Bijlage 2: Toestemmingsverklaringsformulier	29

Bijlage 3: Gebruikte codes 30

1. Inleiding

Aanleiding

Een infrastructureel project, zoals de aanleg van een weg, heeft altijd voor- en tegenstanders, die het belangrijk vinden dat hun mening gehoord wordt. Dit bachelorproject gaat over de omgang met de wensen van de verschillende betrokkenen bij een infrastructureel project. Het gaat in op de vraag hoe de uitvoerende overheid de inspraak aanpakt en wat er met de inbreng wordt gedaan. Daarnaast is het de vraag of dit naar tevredenheid van de betrokkenen gebeurt. Ook wordt er onderzocht of de mening van betrokkenen gedurende het proces verandert, en zo ja, waardoor.

De uitvoering van een infrastructureel project wordt voorafgegaan door een gefaseerd planproces. Soms wordt dit proces volledig door de overheid bedacht en uitgevoerd, zonder consensus te bereiken onder de betrokkenen (*top-down planning*) (Hall, 1998; Hartmann, 2010). Wanneer er zo veel mogelijk rekening gehouden wordt met de wensen van de verschillende betrokkenen, heet het *communicative planning*. Bij *communicative planning* worden experts bijgestaan door partijen die naar eigen zeggen een beter beeld hebben van de situatie. Er wordt door participanten in de discussies meer de nadruk gelegd op eigen ervaring, anekdotes en niet-wetenschappelijke zaken, in plaats van de technische en onderzochte feiten. In veel gevallen kan dit leiden tot nieuwe inzichten (Innes, 1998).

Deze manier van plannen lijkt misschien de ideale manier om een infrastructureel project uit te voeren. Echter, pogingen om zo veel mogelijk consensus te bereiken gaan vaak gepaard met lange vertragingen (Innes, 1998). Ook wordt er volgens critici lang niet altijd iedereen gelijk behandeld (Huxley, 2000) en blijft er altijd sprake van machtsverschillen (Hopkins, 2010; Motion, 2005).

Hoewel er over burgerparticipatie bij planning al veel geschreven is (Booher & Innes, 2002; Hartmann, 2012; Healey, 1992; Hopkins, 2010; Huxley, 2000; Innes, 1998; 2004; Motion, 2005), is er relatief weinig aandacht voor de manier waarop dit proces de mening van betrokkenen beïnvloedt en verandert, zowel over het inspraakproces als over het project zelf. In dit bachelorproject wordt inzicht verkregen in de toepassing van *communicative planning* in de praktijk, en het effect hiervan op de meningen van betrokkenen. Om dit in kaart te brengen wordt er in dit bachelorproject gekeken naar de inspraak bij een infrastructureel project, namelijk het inspraakproces rondom de verbetering van de N340 in Overijssel. Dit proces heeft jarenlang geduurd, totdat er begin 2016 eindelijk een besluit viel. Verschillende belanghebbenden zijn jarenlang intensief betrokken door de provincie Overijssel, wat het inspraakproces interessant maakt.

Probleemstelling

Het doel van dit bachelorproject is inzicht krijgen in wat het effect van een inspraakproces is op de mening van de betrokkenen. Daarnaast is het doel inzichtelijk te maken hoe betrokkenen over dit proces denken, en welke invloed de inspraak heeft op het project zelf. De case die hierbij gebruikt wordt is de verbetering van de provinciale weg N340 in Overijssel.

Hoofdvraag

Welke invloed heeft het inspraakproces van een infrastructureel project op het uiteindelijke plan en op de meningen van betrokkenen?

Deelvragen

- Hoe verloopt de fasering bij de planfase van een infrastructureel project en wie worden erbij betrokken?
- Waarop zijn de meningen van betrokkenen gebaseerd?
- Hoe worden meningen van betrokkenen in het plan meegenomen en gebeurt dit naar hun tevredenheid?
- Hoe bepaalt, of verandert, het beschreven proces de mening van de betrokkenen over proces en project?

Opbouw

Dit bachelorproject bestaat naast de inleiding uit verschillende onderdelen. Hoofdstuk 2 bevat het theoretisch kader, waarin relevante theoretische concepten worden besproken. Een beschrijving van de gebruikte onderzoeksmethodologie is te raadplegen in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 bevat de resultaten van het onderzoek. Ten slotte wordt in hoofdstuk 5 een conclusie getrokken uit de resultaten, inclusief aanbevelingen voor verder onderzoek. Verder zijn er zeven bijlagen met aanvullende gegevens.

2. Theoretisch kader

2.1. Communicative planning

De kijk op planning is in de loop van de afgelopen decennia veranderd. Vijftig jaar geleden werd beleid door experts geanalyseerd en beoordeeld, om zo tot een correct en kloppend plan te komen. Deze manier van plannen wordt echter bekritiseerd (Innes, 1998), omdat experts verschillende criteria hanteren en hier vaak geen duidelijke argumentatie voor konden opgeven. Ook werden de aanbevelingen niet altijd even correct opgevolgd door beleidsmakers. Daarnaast is het bij het publiek steeds minder geaccepteerd geraakt dat enkele experts konden bepalen wat de beste oplossing was. Deze verandering in denkbeeld wordt de *communicative turn* genoemd (Healey, 1992; Hopkins, 2010; Huxley, 2000; Innes, 1998). Volgens Innes (1998; 2004) is het belangrijk dat alle partijen ten allen tijde 'om de tafel' zitten: elke belanghebbende moet evenveel, volledig en transparant inzicht hebben in de plannen en het bijbehorende proces. Alle aspecten van het plan moeten in principe kunnen worden betwist en bestreden door de partijen. Ook moeten de plannen begrijpelijk en toegankelijk zijn voor een leek. Uiteindelijk, in een ideale situatie, bereiken de betrokkenen samen consensus en zijn het eens over één uiteindelijk plan. Indien dit niet mogelijk is, moet het duidelijk zijn dat alle mogelijkheden zijn afgewogen en dat met alle meningen zo veel mogelijk rekening is gehouden (Innes, 2004). Hoewel het een vereiste is dat de betrokkenen binnen afzienbare tijd resultaat zien van hun inbreng (Innes, 2004), kan het soms jaren duren voordat consensus bereikt is. Dit kan de ervaring van betrokkenen negatief beïnvloeden (Innes, 1998).

Huxley (2000) is erg kritisch over het ideale idee van *communicative planning*. Volgens haar is het onmogelijk om de standpunten van anderen volledig te begrijpen, te verwerken en er adequaat op te reageren. Een situatie waarin de overheid, de experts en de belanghebbenden 'gelijk' zijn is onhaalbaar. Er zal vrijwel altijd een situatie van machts- en kennisverschil ontstaan waardoor het bereiken van consensus niet mogelijk is. Ze suggereert dat *communicative planning* slechts 'therapeutisch' werkt voor de betrokkenen; en dus slechts de indruk wekt dat er sprake is van invloed van het publiek. De kritiek van Huxley (2000) wordt beaamd door Hopkins (2010), die het ook onmogelijk noemt dat alle machtsverschillen kunnen worden weggenomen. Hopkins onderscheidt een aantal onoverkomelijke beperkingen: de verschillen in kennis, *resources* als tijd en geld, en de verschillen in overtuigingskracht tussen persoonlijkheden.

Het idee van *communicative planning* is duidelijk, de ideeën over de zin ervan lopen onder academici uiteen. Een duidelijk nadeel is de vaak lange duur van het proces om consensus te bereiken. Ook zijn er voorwaarden voor een succesvolle inzet van *communicative planning*. Zelfs al is het concept legitiem en kan het daadwerkelijk een rol van betekenis spelen in een plan, dan moet het aan bepaalde voorwaarden voldoen om zinvol te zijn, zoals genoemd door Innes (2004).

2.2. Fasering

Er zijn twee faseringen te onderscheiden: de fasering van het infrastructurele project zelf en de fasering qua inspraak (*communicative planning*).

In Nederland wordt bij de fasering een infrastructureel project over het algemeen de volgende driedeling gebruikt: verkenning, planstudie en realisatie. Deze drie fases zijn vastgesteld in het MIT, oftewel het Meerjarenplan Infrastructuur en Transport, dat door Rijkswaterstaat gehanteerd wordt. Hoewel dit over heel Nederland standaard is, kan dit op andere schaalniveaus, bijvoorbeeld op provinciaal en gemeenteniveau, afwijken (Been et al., 2003). Hierna wordt deze fasering gerelateerd aan de vereisten van *communicative planning*.

Hoewel er door academici voor *communicative planning* geen duidelijke fasering is opgesteld, komt er wel een aantal elementen naar voren waaraan voldaan moet worden, voordat het proces kan worden voortgezet. Hierdoor ontstaat er alsnog een verdeling in fases. Ten eerste is het belangrijk dat vanaf het begin duidelijk is wat de invalshoeken en wensen van betrokkenen zijn (Innes, 2004). Idealiter gebeurt dit voor een groot deel voordat het plan wordt opgesteld, zodat de betrokkenen daadwerkelijk meewerken aan het plan. Op deze manier worden de kanttekeningen van critici met betrekking tot legitimiteit (Hopkins, 2010; Huxley, 2000; Motion, 2005) opgelost. Het gaat hier dus, in Nederlandse context, om inspraak tijdens de verkenningsfase (Been et al., 2003). Als er vervolgens aan een plan gewerkt wordt, is het belangrijk dat dezelfde betrokkenen opnieuw alle gelegenheid krijgen om op het plan in te spreken. Het is belangrijk dat zij er ook met elkaar over spreken, om van elkaars standpunten op de hoogte te zijn (Booher & Innes, 2002). Ook tijdens de planstudie (Been et al., 2003) moeten alle belanghebbenden opnieuw betrokken worden en blijven.

2.3. Betrokkenen en hun meningen

De partijen die bij planningsprojecten worden betrokken, of zichzelf erbij betrekken, zijn bijvoorbeeld plaatselijke belangen en buurtverenigingen (Booher & Innes, 2002), milieuorganisaties (Booher & Innes, 2002; Hopkins, 2010), bedrijven (Hopkins, 2010) en individuele belanghebbenden (bijvoorbeeld een omwonende) (Booher & Innes, 2002; Motion, 2005). De meningen van deze betrokkenen kunnen gedurende het planningsproces door verschillende factoren worden beïnvloed en veranderd.

De media zijn vaak een belangrijke speler rond infrastructurele projecten die de bevolking aangaan. Het is bekend dat zij een grote rol spelen bij het creëren van de beeldvorming onder het publiek (Wanta et al., 2004) en het is aannemelijk dat dit ook geldt voor de mening van betrokkenen. Volgens Booher en Innes (2002) verzorgen de media, in het geval van *communicative planning*, ook een controlerende functie: een manier voor betrokkenen om te controleren wat andere betrokkenen doen, hoe zij op nieuws reageren en of zij eventueel afwijken van een afgesproken strategie.

Daarnaast kan ook een succesvolle (of juist minder succesvolle) uitwerking van *communicative planning* invloed hebben op de mening van de betrokkenen en deze eventueel veranderen. Door de dialoog aan te gaan kunnen bepaalde door emoties gevoede meningen worden bijgesteld, zodat de betrokkene het plan rationeler kan beoordelen (Booher & Innes, 2002). Het succes van

de uitvoer van *communicative planning* is afhankelijk van in hoeverre voldaan wordt aan de eerder genoemde voorwaarden van Innes (1998; 2004).

Het uiteindelijk tot uitvoering brengen van het plan door de overheid is een uiting van macht. Motion (2005) behandelt *legitimacy of power*, de mate waarin de macht van in dit geval de overheid wordt geaccepteerd door de bevolking. Motion geeft als voorbeeld bijeenkomsten voor belanghebbenden, in een poging dit gevoel van *legitimacy* onder de bevolking te vergroten. Motion beweert dat deze initiatieven juist het machtsverschil benadrukken, in plaats van wegnemen. Dit omdat het door de machthebber bedachte plan wordt gelegitimeerd, in plaats van opgesteld in samenwerking met de belanghebbenden. *Legitimacy of power* is vergelijkbaar met het onderdeel van *communicative planning* dat slaat op macht, dat door zowel Huxley (2000) als Innes (1998) behandeld wordt. De kritiek van Motion (2005) benadrukt het belang van een juiste uitvoering van *communicative planning*, de eerder genoemde voorwaarden van Innes (2004) in acht nemend.

Hoewel er, zoals eerder genoemd, weinig geschreven is over de fasering van *communicative planning* en de invloed daarvan op de meningen van betrokkenen, zijn er wel concepten die ten grondslag kunnen liggen aan de oorspronkelijke meningen van belanghebbenden. Deze concepten worden hierna beschreven.

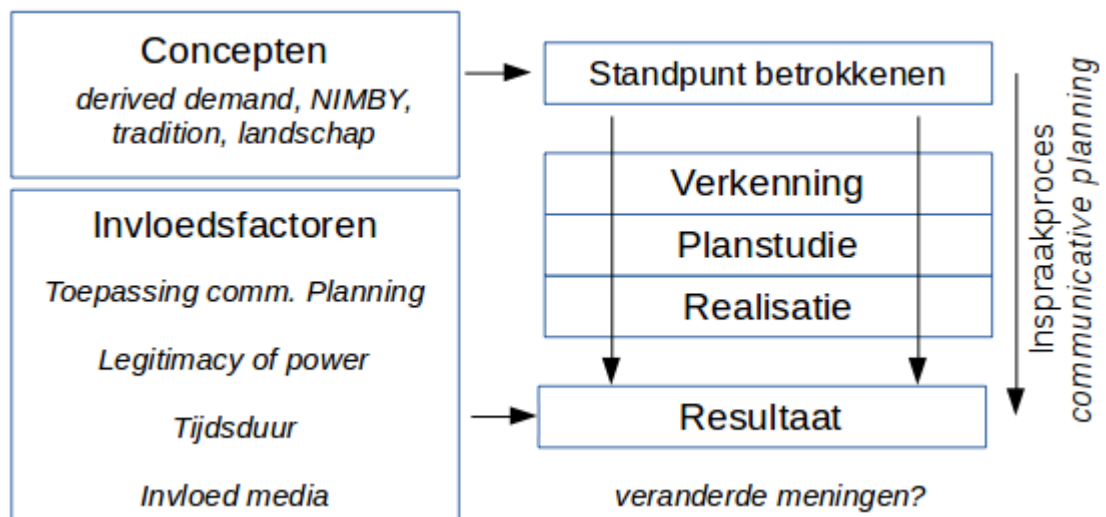
De meeste weggebruikers ontlenen het nut aan de bestemming van hun reis, niet aan de reis zelf, of de plek(ken) waar deze reis plaatsvindt. Dit concept wordt *derived demand* (Banister, 2008) genoemd. De weggebruiker, bijvoorbeeld een forens of vrachtwagenchauffeur, heeft een bepaald doel en kiest (meestal) de snelste route om daar te komen.

Het principe van *derived demand* geldt niet als het omwonenden, landeigenaren of natuur- en landbouworganisaties betreft: voor deze stakeholders staat de weg veel dichterbij, en door de plannen zullen er zaken veranderen die zij veel belangrijker achten dan een snelle doorstroming voor weggebruikers. Echter, deze zelfde stakeholders hechten waarschijnlijk wel waarde aan een goede doorstroming op wegen elders. Deze gedachtegang beschrijft het bekende concept *NIMBY* (*not in my back yard*, oftewel "niet in mijn achtertuin"). De kern van dit concept is de vaststelling dat bepaalde ontwikkelingen, zoals in dit geval de verbetering van een weg, wel gewenst zijn, tenzij deze dicht bij de stakeholder plaatsvinden (bij wijze van spreken in de achtertuin) (Drenthen, 2010). Volgens Drenthen mogen *NIMBY*-zaken niet zomaar als zodanig worden afgedaan. Hij is van mening dat er in veel gevallen een breder belang achter schuilgaat en dat het dus niet per definitie altijd gaat om eigenbelang.

Hurt (2010) beschrijft de veranderingen die de uitbreiding van een snelweg teweegbrengt in Tennessee, in de Verenigde Staten. Er wordt gesteld dat de inwoners van het gebied veel waarde hechten aan het oorspronkelijke landschap, wat Hurt benoemt als *tradition*. Middag & Timmermans (2008) noemen onder andere de wisselwerking tussen de groot- en kleinschaligheid van het landschap, de openheid, de bosgebieden en het verkavelingspatroon als waardevolle onderdelen van het landschap van het Overijssels Vechtdal. Net als Hurt (2010) doet in Tennessee, wordt door Middag en Timmermans (2008) het historisch-culturele belang van het landschap benadrukt.

2.4. Conceptueel model

Hieronder is het conceptuele model te zien dat schematisch de opzet van het onderzoek in dit bachelorproject weergeeft. Linksboven zijn de concepten te zien die ten grondslag kunnen liggen aan het oorspronkelijke standpunt van een betrokkene (rechtsboven). Rechts is de planfasering te zien waarbij *communicative planning* wordt toegepast (Been et al., 2003). Linksonder zijn de factoren weergegeven die de mening van betrokkenen eventueel beïnvloeden. Het gaat hier om in hoeverre de *communicative planning* voldoet aan de eisen van Innes (2004), rekening houdend met de kanttekeningen met betrekking tot *legitimacy of power* (Hopkins, 2010; Huxley, 2000; Motion, 2005). Ook spelen de tijd die het proces inneemt (Innes, 1998) en de invloed van de media (Booher & Innes, 2002) een rol.

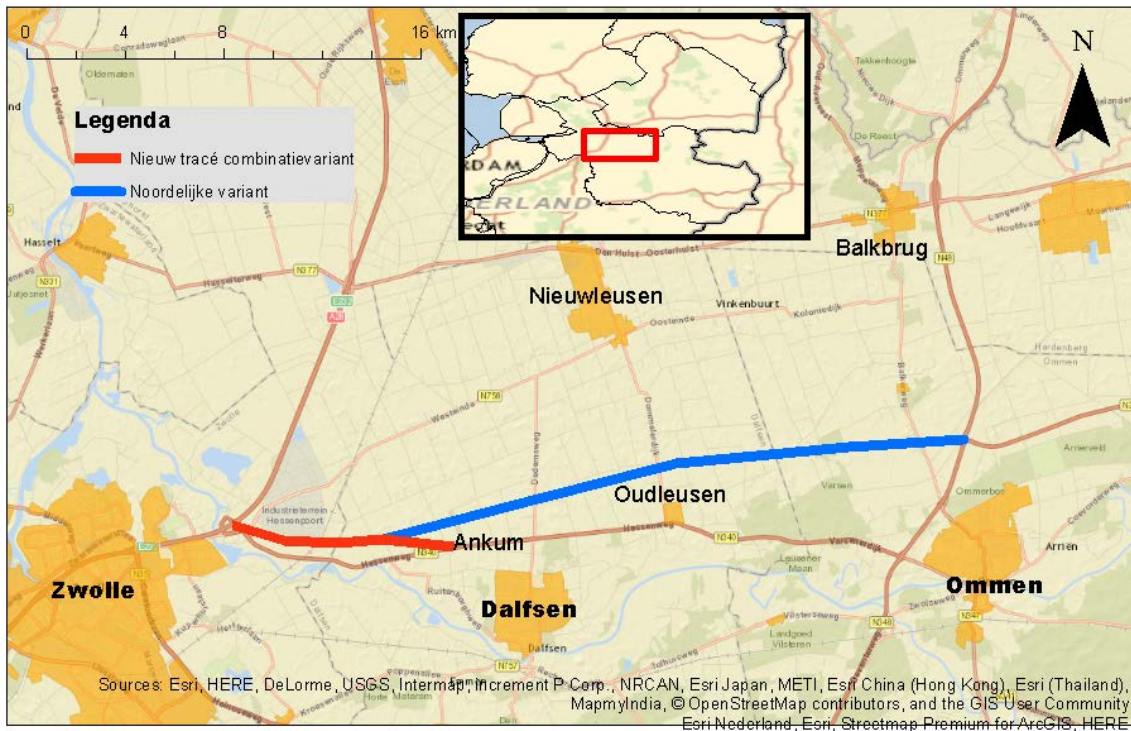
3. Methode

In dit hoofdstuk van dit bachelorproject wordt de methodologie van het onderzoek beschreven. Er wordt ingegaan op de gekozen case, de manier van dataverzameling, bijbehorende ethische vraagstukken en de gekozen participanten. Daarbij worden deze keuzes verantwoord.

3.1. Case study

Er is voor een *case study* gekozen als benadering voor het onderzoek. Een *case study* zorgt voor biedt de mogelijk om bepaalde zaken tot op een zeer gedetailleerd niveau te onderzoeken. Daarnaast gaat het bij een *case study* niet om het algemene, maar om de unieke karakteristieken van de case (Hays, 2004). Dit is bij een onderzoek naar inspraak en de mening daarover zeer relevant, omdat alle meningen dan in dezelfde context zijn te plaatsen. Door het focussen op één case heeft de onderzoeker een beter beeld van de situatie en zijn de bevindingen beter met elkaar te vergelijken dan wanneer het verschillende cases betreft. Uiteindelijk kan deze case als voorbeeld worden gebruikt van hoe *communicative planning* in de praktijk wordt toegepast en ervaren.

Dit onderzoek richt zich op de N340, een belangrijke verbindingsweg in Overijssel. De keuze voor deze case is te verantwoorden vanwege de zeer lange tijd die dit project heeft geduurd. Bij het project heeft inspraak van betrokkenen een belangrijke rol gespeeld. Daarnaast is het proces nu ten einde: in februari 2016 is er een besluit gevallen. Hierdoor hebben betrokkenen een goed en afgesloten beeld kunnen opbouwen van het inspraaktraject bij dit project. Het feit dat veel verschillende belangen en standpunten meespelen, die verschillen van dorp tot dorp en zelfs binnen dorpen, maakt de case des te interessanter en een goed verloop van het inspraakproces des te belangrijker.

Figuur 1: kaart van het casegebied, met de voorgestelde plannen voor de N340 (ArcGis 2016)

De N340 is een belangrijke verkeersroute tussen Ommen en Zwolle, in de provincie Overijssel (zie de kaart in figuur 1). Vanwege grote drukte, vooral in de spits, zijn volgens vele partijen verbeteringen dringend nodig. Deze verbeteringen komen in het huidige plan van de provincie neer op het deels verleggen van de weg en het verminderen van conflictsituaties op verschillende kruispunten (Provincie Overijssel, 2016). De provincie kwam in 2006 met de eerste concrete plannen naar buiten (De Stentor, 2006), maar deze zijn in de loop der jaren meerdere malen aangepast. In 2009 kozen de Provinciale Staten van Overijssel voor het combinatiealternatief, wat betekende dat er een nieuw stuk weg werd aangelegd tussen de A28 bij Zwolle en het dorp Ankum. De noordelijke variant, die voorzag in een volledig nieuwe stroomweg tussen de A28 en de N36 ten noorden van Ommen, was toen van de baan (CDA Overijssel, 2016). De ingrijpendste wijziging vond plaats in 2013, met het inperken van het budget van 260 naar 160 miljoen euro (Boonstra, 2014), terwijl de plannen al zo goed als gereed waren. De aanpassingen hebben tot grote vertragingen geleid (RTV Oost, 2015). Dit tot onvrede van verschillende partijen. Het project krijgt, mede door de vele wijzigingen die ermee gepaard zijn gegaan, regelmatig de aandacht van de regionale media. Betrokkenen krijgen regelmatig het woord (De Stentor, 2015a; 2015b; 2016; RTV Oost, 2016a; Veltmaat, 2016a). Zoals bij de meeste soortgelijke projecten, is niet iedereen overtuigd is van de noodzaak en manier van uitvoering van de plannen. Op 17 februari 2016 hebben de Provinciale Staten van Overijssel, na inspraakavonden met een aantal betrokkenen, gekozen voor de zogenaamde 'duurdere variant', die ongeveer 200 miljoen euro kost (Provincie Overijssel, 2016; RTV Oost, 2016b; Veltmaat, 2016b).

3.2. Dataverzameling

In dit bachelorproject wordt kwalitatieve dataverzameling gebruikt. Dit wil zeggen het houden van semigestructureerde diepte-interviews onder betrokkenen binnen de *case study*. Dit is gezien het doel van het onderzoek de beste keuze. Er is een relatief beperkt aantal betrokkenen, die allemaal gedurende lange tijd betrokken zijn geweest bij het proces, en die allemaal een grote hoeveelheid kennis hebben van de loop van het proces door de jaren heen. Daarnaast is het aantal mensen dat daadwerkelijk betrokken is bij het inspraakproces beperkt; hoewel iedere particulier kon inspreken, is een kleine groep mensen intensief betrokken geweest bij bijvoorbeeld klankbordgroepen. Een diepte-interview is de meest geschikte methode om gedetailleerde en achterliggende informatie te verzamelen over het proces (DeMarrais, 2004) en het past bij het doel van de *case study*: een gedetailleerd en diepgaand overzicht geven van een beperkte *case*.

Voor de interviews is er een globale *interviewguide* opgesteld. In de interviews komen diverse thema's aan bod. De participanten wordt gevraagd naar het plan en hun oorspronkelijke mening daarover. Daarna wordt ingegaan op het inspraakproces en de vraag wie er daarbij betrokken zijn en op welke manier. Ook wordt de participanten naar hun persoonlijke ervaring over het inspraakproces gevraagd. Het is niet nodig de interviewguide exact te volgen; de interviews zijn semigestructureerd en op basis van de gegeven antwoorden wordt er doorgevraagd. De participanten wordt veel ruimte gegeven om zelf met inbreng te komen. De volledige interviewguide is in te zien in bijlage 1. De volledige transcripten van de interviews zijn te vinden in bijlages 4, 5, 6 en 7.

3.2.1. Participanten

Voor de diepte-interviews is gekozen voor enkele vertegenwoordigers van plaatselijke belangen in betrokken dorpen en daarnaast één interview met een werknemer van de provincie Overijssel, die sinds het begin van het project verantwoordelijk is geweest voor een groot deel van het inspraakproces.

Er is gekozen voor vertegenwoordigers van plaatselijke belangen uit verschillende dorpen omdat zij een goed beeld hebben bij het planproces en de verschillende belangen die in hun dorp spelen. Daarnaast was verwachting dat zij, naast een dorpsbelang, ook een eigen persoonlijk belang zouden hebben. Ze kunnen zowel een feitelijk als een emotioneel beeld geven en behouden daarnaast het overzicht over de belangen van anderen. Dit maakt plaatselijke belangen uitermate geschikt voor diepte-interviews. Het zorgt er ook voor dat met een relatief klein aantal interviews een grote hoeveelheid betrouwbare informatie kan worden vergaard.

Hieronder volgt een lijst van de geïnterviewde plaatselijke belangen en een korte beschrijving van hun rol en relevantie voor zowel het N340-plan als dit onderzoek.

- Plaatselijk belang Balkbrug (Plaatselijk Belang Balkbrug, 2016), benaderd en afspraak gemaakt via telefoon.
Balkbrug ligt niet aan de N340, maar heeft wel een belangrijk belang gehad in het project. Werd de N340 namelijk niet goed genoeg opgewaardeerd, dan zou de N377, die dwars door Balkbrug loopt, drukker worden. Dit is vergeleken met de andere betrokkenen een unieke partij, die een even unieke ervaring met de inspraak kan hebben.
- Plaatselijk belang Ankum (Plaatselijk Belang Ankum, 2016), benaderd via e-mail, afspraak gemaakt via telefoon.
Ankum ligt aan de N340, iets ten noordwesten van Dalfsen. Dit dorp heeft direct te maken met de plannen. De particuliere meningen in het dorp waren verdeeld: de een wilde liever de noordelijke variant, zodat de oude weg rustiger werd, de ander wilde geen nieuwe weg door zijn weiland. Deze verdeeldheid maakt de rol en houding van het plaatselijk belang, alsmede het persoonlijke belang van de geïnterviewde, des te interessanter.
- Plaatselijk belang Oudleusen (Plaatselijk Belang Oudleusen, 2016), benaderd via e-mail, afspraak gemaakt via telefoon.
Oudleusen is een dorp aan de N340, tussen Dalfsen en Ommen. De situatie is vergelijkbaar met Ankum: ook hier was het dorp verdeeld. Naast Ankum is Oudleusen het enige dorp dat pal aan de N340 ligt.

Het interview met de provincie Overijssel (benaderd en afspraak gemaakt via e-mail) wordt gehouden met de uitvoerende kant (in tegenstelling tot bijvoorbeeld een Statenlid), een ambtenaar die zich bezig heeft gehouden met onder andere de communicatie naar de betrokkenen, met betrekking op het project. Hier is voor gekozen omdat deze partij in feite aan de andere kant staat: deze is verantwoordelijk geweest voor het inspraakproces. Het is interessant en belangrijk om te kijken of er overeenkomsten of verschillen zijn tussen de provincie en de plaatselijke belangen. Ook is deze partij van belang voor een meer feitelijke en zakelijke kijk op het proces.

3.3. Ethische aspecten

Er is een aantal ethische aspecten dat in acht moet worden genomen bij het verzamelen en verwerken van de gegevens.

Een belangrijk aspect is de media: voor een leek die niet is betrokken bij het project bestaat de voorafgaande beeldvorming vrijwel volledig uit het beeld dat in de media wordt geschetst. Met betrekking tot de case is in de media vooral ingegaan op persoonlijke verhalen en wordt de nadruk gelegd op de langdurigheid van het project. Over inspraak wordt weinig gesproken. Het is dus belangrijk om de portrettering in de media niet te laten leiden tot eventuele vooringenomenheid. De media kan de nadruk hebben gelegd op zaken die voor de betrokken juist minder belangrijk waren, en andersom. Voor een waarheidsgetrouwe weergave van het proces moet dus worden uitgegaan van de ervaring van de participanten zelf.

Voorafgaand aan het interview moet het voor de participant goed duidelijk zijn wat het doel van het onderzoek is en wat er met de verzamelde gegevens gebeurt. Hiervoor is een toestemmingsverklaringsformulier (ook wel: formulier voor *informed consent*) gebruikt (zie bijlage 2), waarvan elke participant er één voor eigen naslagwerk heeft gehouden. Alle participanten hebben dit formulier getekend. Op het formulier wordt onder andere duidelijk gemaakt dat het gesprek wordt opgenomen en dat de gegevens niet voor andere doeleinden dan dit bachelorproject worden gebruikt. Alle participanten hebben mondeling aangegeven geen moeite te hebben met het gebruik van hun namen. Ook hebben verschillende participanten om een exemplaar van de eindversie van het bachelorproject gevraagd. Hier wordt gehoor aan gegeven, echter krijgen zij een versie zonder de volledige interviewtranscripten.

Omdat de participanten geen probleem hadden met zelfs het noemen van hun naam in dit bachelorproject, kan er worden geconcludeerd dat er aan de voorwaarden voor vertrouwelijke behandeling is voldaan. Er is echter nog steeds voorzichtigheid geboden bij de inhoud van de interviews. Bij het interviewen is het belangrijk geen vragen te sturen richting een veroordeling jegens een bepaalde persoon of groep. Wordt iets dergelijks wel genoemd, dan moet er goed worden nagedacht of en hoe dit in het project verwerkt wordt.

Het is belangrijk niet de indruk te wekken, of om de participanten het idee te laten hebben, dat het bachelorproject enige uitwerking gaat hebben, of dat het een verschil gaat maken met betrekking tot het N340-project. Bij ieder interview is het doel van het bachelorproject duidelijk gemaakt, en dat het bijvoorbeeld niet in opdracht van de provincie is uitgevoerd.

3.4. Data-analyse

Het analyseren van kwalitatief verkregen data (via diepte-interviews) wordt geanalyseerd door middel van codes. Dit zijn onderwerpen die in interviews terugkomen en die eventueel gekoppeld kunnen worden aan een theoretisch concept. Op die manier kunnen bevindingen uit de praktijk (de case) vergeleken worden met de theorie die al bestaat. Daarnaast zijn verbanden tussen interviews op deze manier goed te herkennen. Niet alle codes zijn direct te koppelen aan een theoretisch concept. Enkele codes zijn eerder te koppelen aan bepaalde deelvragen en andere zijn frequent terugkomende onderwerpen.

De 21 gebruikte codes zijn in te zien in bijlage 3. Er zijn zowel inductieve als deductieve codes gebruikt. De meeste codes komen voort uit de interviews zelf en zijn dus inductief. Voorbeelden zijn de mening over de toekomst en de onvrede over de Provinciale Staten. Andere codes komen voort uit de theorie en zijn deductief. Voorbeelden zijn het eigenbelang (*NIMBY*) en de waarde van het landschap (*tradition*).

4. Resultaten

4.1. Fasering en manieren van inspraak

Een infrastructureel project wordt in de provincie Overijssel in vier fasen uitgevoerd: de verkenning, planstudie, voorbereiding en realisatie. Dit is één fase meer dan de drie algemene fasen beschreven door Been et al. (2003). Vooral in de eerste twee fasen worden de belanghebbenden heel intensief betrokken. Hierbij is de verkenning een relatief korte fase, terwijl de planstudie langer duurt en er intensief op inspraak wordt ingezet. Het benaderen van bijvoorbeeld milieuorganisaties gebeurt vanuit de provincie ook altijd in een vroeg stadium. Inspraak in het begin van het proces heeft zowel volgens de provincie als de plaatselijke belangen het meeste nut, omdat er nog vele opties open zijn.

Het nut van inspraak in de eerste fasen van een project wordt ook door de plaatselijke belangen benadrukt: het thuis ontvangen van de verschillende partijfracties voor een gesprek aan de keukentafel komt in de interviews regelmatig naar voren. Aan deze vorm van inspraak wordt door de plaatselijke belangen veel waarde gehecht, wederom vanwege het tijdstip van de inspraak: in een vroeg stadium is er nog veel mogelijk. Vanaf het begin worden burgers dus actief betrokken, wat past bij de ideeën van *communicative planning* van Innes (2004). Er is echter nog steeds sprake van een machtsverschil, het grootste kritiekpunt van Huxley (2000) en Hopkins (2010) op *communicative planning*: het initiatief ligt bij de provincie en men beschikt hier over meer kennis en informatie.

Ook na de verkenningsfase werd de samenleving intensief geïnformeerd over en betrokken bij de ontwikkelingen. Het was praktisch altijd mogelijk om bij de provincie in te spreken. Dit kon door middel van het sturen van een brief of e-mail aan de provincie. Daarnaast bezochten leden van de projectgroep betrokkenen bij hen thuis, bijvoorbeeld als hun huis zou moeten worden opgekocht. Het contact met de mensen was dus persoonlijk en werd niet uit de weg gegaan, of er nu goed of slecht nieuws was. De voortdurende betrokkenheid, ook na de verkenning, wordt door Innes (2004) als voorwaarde voor *communicative planning* genoemd.

Er waren twee groepen waarin betrokkenen bij elkaar kwamen. Voor het project rond de N377 heette dit de klankbordgroep. De betrokkenen bij de N340, vooral plaatselijke belangen en enkele particuliere aanwonenden, hadden zitting in de consultatiegroep. Beide groepen hanteerden een vergelijkbare aanpak. Zij kwamen bij elkaar wanneer er nieuwe ontwikkelingen waren in het project, gemiddeld zo'n vijf à tien keer per jaar. Door deze groepen waren en bleven de betrokkenen op de hoogte van het plan, maar ook van elkaars standpunten. Ook is een voorwaarde aan *communicative planning*, genoemd door Boohar & Innes (2002).

4.2. Standpunten van betrokkenen

Dorpsvertegenwoordigers die in het plaatselijk belang zitten hebben, en dus het hele drop vertegenwoordigen, hebben vanuit hun dorp te maken met vele verschillende belangen. Zij kunnen bij de inspraak echter geen partij kiezen. Dit is de reden dat de plaatselijke belangen van Ankum en Oudleusen een algemener belang hebben nagestreefd. Dit kwam neer op bijvoorbeeld het streven naar veiligheid en duurzaamheid. Dit zijn standpunten die iedere dorpsgenoot, ongeacht zijn eigen belang, zou nastreven. Dit wordt duidelijk uit het volgende citaat:

"Kijk, als de veiligheid in het gedrang is, dat kan dan wel kort bij iemand zijn huis zijn, maar daar worden we eigenlijk nooit op aangesproken, als wij het over veiligheid hebben. En dat is ook prima. Dat kan ook, hè."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Oudleusen

De doorstroming was een belangrijk doel in het oorspronkelijke plan. De gemeente Hardenberg heeft hier bijvoorbeeld naar gestreefd. Hardenberg ligt niet aan de N340, maar is wel van de weg afhankelijk voor de verbinding met het westen. Dit past bij het concept *derived demand* (Banister, 2008), wat betekent dat het nut van de weg ontleend wordt aan het doel waarvoor deze wordt gebruikt. In dit geval is het *derived demand* een goede doorstroming; een snelle verbinding van A naar B. Ook de transportsector heeft erg op doorstroming aangestuurd. Dat de omgeving en de omwonenden dan van ondergeschikt belang zijn, wordt in het volgende citaat weergegeven:

"Nou ja, kijk, vanuit Hardenberg kan ik me dat wel voorstellen, dat ze zoiets hebben van wat zou het ons schelen wat ertussen zit, heel simpel gezegd. Ook al leggen ze 'm dwars... ook al moeten we twee dorpen wegvagen, als we maar sneller in Hardenberg zijn, heel kort door de bocht, hoor."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Oudleusen

Zoals verwacht zijn er veel betrokkenen die hun eigen belang vooropstellen en het bredere belang van de verbetering van de weg als ondergeschikt zien, in wezen de tegenpool van het hierboven genoemde *derived demand* (Banister, 2008). Dit is bekend als het *NIMBY (Not In My Back Yard)*-effect (Drenthen, 2010), dat zelfs door een aantal participanten als zodanig benoemd wordt:

"Want je had mensen die hier wonen, vlak bij de weg wonen, die iets hadden van nou, we hebben hem liever kwijt. Terwijl de mensen in het veld (...) de mensen die meer die kant op woonden hadden zoiets van nou, dit [de noordelijke variant] hebben we liever niet. (...) Not in my own back yard, hè, wordt altijd gezegd."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Oudleusen

De vertegenwoordigers van plaatselijke belangen zijn zelf ook woonachtig in het dorp en hebben vaak zelf ook een particulier belang. De vertegenwoordiger van het plaatselijk belang Ankum is melkveehouder en kwam, buiten het plaatselijk belang om, zelf op voor zijn particuliere belang:

"Persoonlijk zitten wij hier... (...) de noordelijke variant die zou hier dwars door ons land komen. Daar hebben wij actief voor gestreden om die er niet in te krijgen. (...) Daar zie je onze koeien lopen. Die weg die zou eerst... je ziet daar hoogspanningsmasten. (...) Wij hebben er ook twee in het land staan. En dan zou-ie daar achterlangs komen. Dus dan zou ons land in tweeën gesplitst worden. Dat is gewoon heel slecht."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Ankum

Het in het citaat genoemde initiatief werd gestart met meerdere boeren uit de buurt, waarbij Statenleden is gevraagd afwijkend te stemmen in de Statenvergadering. De participant acht de kans groot dat dit de reden is geweest dat de noordelijke variant uiteindelijk niet is doorgegaan. De noordelijke variant zou het landschap van het Vechtdal doorsnijden. Zoals omschreven als *tradition* (Hurt, 2010) in het theoretisch kader, vertelt een participant over waarom men beter voor een opwaardering van het oude tracé kon gaan, waarbij hij net als Middag en Timmermans (2008) refereert aan het landelijke karakter van het Vechtdal:

"Maar goed, we zitten hier wel in het Vechtdal. Kijk, en we kunnen... je kunt hier niet zomaar een weg twee keer twee aanleggen als die niet nodig is."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Oudleusen

Hoewel er door de media veel is geschreven over het project, is de invloed op de betrokkenen klein geweest. De media vervulde geen controlerende functie ten behoeve van de betrokkenen, zoals door Booher en Innes (2002) beschreven. Een verklaring hiervoor kan de goede communicatie tussen betrokkenen zijn, in bijvoorbeeld klankbordgroepen, waardoor zij van elkaar goed op de hoogte bleven (Innes, 2004). Ook blijkt uit het volgende citaat dat de media niet altijd werd vertrouwd:

"Ik heb wel eens gekscherend gezegd: alles wat in de krant staat is waar, behalve als het over de N340 gaat. (...) Een op een werden sommige dingen overgenomen, hoor en wederhoor was altijd niet van toepassing."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Oudleusen

4.3. Ervaring van het inspraakproces

Het bij elkaar komen in klankbordgroepen wordt als positief ervaren. Deze groepen zijn van grote waarde voor het overleg. De ervaring die de participanten hiermee hebben komt overeen met de beschrijving van Booher en Innes (2002), die noemen dat regelmatig overleg tussen betrokkenen een rationele kijk bevordert. Dit komt in het volgende citaat naar voren:

"Die klankbordgroep die heeft er wel toe geleid dat dat emoties werden weggenomen, want als je zo in één keer bij elkaar komt en je wordt geconfronteerd met een plan dat je niet wilt, dan word je kwaad en boos. Als je regelmatig met elkaar praat, en dat gebeurde, de scherpe randjes werden eraf gehad en dat was een goede insteek van de provincie."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Balkbrug

Hoewel het inspraakproces positief werd beoordeeld, kwamen tijdens de interviews ook veel negatieve emoties naar boven. Deze waren vrijwel allemaal gericht tegen het functioneren van de Provinciale Staten. Dit, ondanks dat de bezoeken van Statenleden bij plaatselijke belangen, in het vroege stadium van het proces, wel positief werden beoordeeld. De volgende citaten geven deze emoties weer:

"Ja, de ambtenaren die kun je niks verwijten in dit hele verhaal. Maar ik vind de politici, die hebben gewoon... gewoon een heel vreemd spel gespeeld. Een verwerpelijk spel. (...) Geklungel, gewoon een geklungel. Dat is politiek gewoon... Een aantal partijen heeft een zware onvoldoende. (...) Die moeten een schop onder de kont hebben. Dat is gewoon... dat lijkt nergens op."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Ankum

"Waarom heeft het langer geduurd dan nodig was en waarom heeft die onzekerheid langer geduurd? Dat is veroorzaakt door de politiek. De politiek is er de oorzaak van dat het misschien wel drie jaar langer heeft geduurd. En dat willen ze zelf niet zien, denk ik. En dan is de politiek er voor de burgers, vind ik, als je politicus bent, ben je er voor de burger. Die komt uit de burgerij voort, zo word je ook gekozen. Dit is nou typisch een voorbeeld waarbij ze dat niet goed hebben begrepen."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Oudleusen

Wat ook uit bovenstaand citaat blijkt, is dat de lange tijdsduur van het proces vooral het politieke proces verweten wordt. Hoewel Innes (1998) de mogelijke langere duur van een proces als nadeel van *communicative planning* noemt, is dit in dit geval niet de voornaamste oorzaak van de vertragingen. Toch is dit nadeel van *communicative planning* zeker aanwezig, zoals blijkt uit het volgende citaat:

"Het is misschien wel te langdradig geweest.. (...) Misschien moet je wel gewoon zeggen van, we leggen zo die weg er neer en geen gedonder. (...) Dan gaat er niet zo veel tijd overheen."

Vertegenwoordiger plaatselijk belang Oudleusen

Het politieke functioneren is erg negatief beoordeeld, maar elke participant vermeldde daarbij dat de projectgroep, de uitvoerder, daarbij niets te verwijten viel. De positieve ervaring met de projectgroep is ook de provincie zelf opgevallen. In de tijd dat mensen werden uitgekocht waren de media regelmatig op zoek naar negatief nieuws. Iemand die zijn huis kwijt zou raken, had toch een positief woord over voor de manier waarop dit door de provincie was aangepakt:

"En leuk vond ik wel dat... kijk, dat soort zaken daar springt de pers altijd bovenop, hè, van... en die kwam dus ook bij een van die mensen waarvan we de woning moesten aankomen en, ja, negatief nieuws dat scoort over het algemeen vaak goed, maar ik vond het wel heel mooi dat die man toen zei van, ja, ik ben het niet eens met de plannen, maar de manier waarop, en dat is heel tekenend, waarop de provincie dat heeft gedaan, niets anders dan lof daarvoor."

Vertegenwoordiger provincie Overijssel

De participanten zijn tevreden over in hoeverre hun inspraak is meegenomen bij de uitvoering. Dit geldt zowel voor de inspraak via de Provinciale Staten als voor inspraak via de door de projectgroep georganiseerde kanalen. Het meeste succes werd in vroege stadia van het project geboekt, waarvan het belang ook wordt benadrukt door Innes (2004).

Op de directe vraag of de mening van mensen is veranderd gedurende het proces, wordt ontkennend geantwoord. Men heeft immers nog steeds hetzelfde standpunt en dit is door het inspraakproces niet veranderd. Echter, er zijn wel degelijk antwoorden gegeven waaruit op te maken valt dat het inspraakproces van invloed is op de stemming van het publiek. Neem bijvoorbeeld de klankbordgroepen die emoties hebben weggenomen, of de bezoeken die door Statenleden zijn afgelegd. Dit zijn voorbeelden van de door Booher en Innes (2002) genoemde invloed van *communicative planning* op de meningen van betrokkenen. Wat het wegnemen van emoties betreft is *communicative planning* dus succesvol toegepast.

Het is wel duidelijk geworden dat een positieve mening over het inspraakproces niet betekent dat men ook met het huidige plan tevreden is. Vooral over de veiligheid van de parallelwegen maakt men zich nog zorgen. Dit is een teken dat dit bij het inspraakproces niet is opgepakt door de provincie, of in ieder geval niet goed genoeg. De participanten hebben niet in alle gevallen het gevoel dat er zo veel mogelijk naar hen geluisterd is en dat er alles aan is gedaan om hun inbreng zo goed en volledig mogelijk mee te nemen, ondanks dat Innes (2004) dit wel als voorwaarde voor *communicative planning* noemt.

5. Conclusie

Het hoofddoel van dit bachelorproject was om inzicht krijgen in wat het effect van een inspraakproces is op de mening van de betrokkenen.

De meeste standpunten van de betrokkenen zijn te herleiden naar bepaalde theoretische concepten, zoals *derived demand* (Banister, 2008) en *NIMBY* (Drenthen, 2010). De media heeft een relatief kleine invloed op de meningen van betrokkenen en het verloop van het proces, mits er veel contact wordt onderhouden tussen de betrokkenen (Booher & Innes, 2002).

Aan de meeste voorwaarden die door Innes (2004) aan *communicative planning* gesteld worden, is in de case voldaan. Gedurende het gehele proces zijn de belanghebbenden op de hoogte gehouden en betrokken gebleven bij de inspraak. De nadelen van deze manier van plannen blijven echter ook zichtbaar: het proces duurt veel langer in vergelijking met een meer rationele manier van plannen (Innes, 1998). Ook gaan de aandachtspunten van critici nog steeds op: een ideale situatie waarbij er geen machts- en kennisverschil is tussen uitvoerder en betrokkene lijkt onmogelijk (Hopkins 2010, Huxley 2000, Motion, 2005).

Hoewel een goede organisatie van de inspraak het standpunt van een betrokkene niet kan wijzigen, zorgt het er wel voor dat de betrokkenen rationeler naar de situatie kijken, en hun mening minder laten leiden door emoties (Booher & Innes, 2002). Ook hebben betrokkenen over het algemeen het gevoel dat er naar hun inbreng is geluisterd. Dit onderzoek is er een voorbeeld van dat *communicative planning* in de praktijk zeker kan werken. Het zal echter moeilijk kunnen voldoen aan het ideaalbeeld dat Innes (2004) schetst. Dit betekent echter niet dat het concept moet worden afgeschreven; het blijkt dat betrokkenen er zeker baat bij kunnen hebben.

Dit onderzoek betreft slechts een voorbeeld van de werking van inspraak in de praktijk. De bevindingen zullen niet op in hun geheel op ieder infrastructureel project toepasbaar zijn; ieder project is anders. Toch is een praktijkvoorbeeld, naast de theorie, waardevol voor andere projecten, in ieder geval binnen de Nederlandse context waarbij een vergelijkbare fasering wordt toegepast.

De negatieve ervaringen die de participanten hebben gehad hebben vooral te maken gehad met het functioneren van de politiek. Dit was niet de focus van dit onderzoek.

Wellicht is verder onderzoek mogelijk naar de invloed van het functioneren van de politiek op een infrastructureel project en de mening van betrokkenen daarover.

5.1 Reflectie

De hoofd- en deelvragen zijn naar tevredenheid beantwoord in dit bachelorproject. Alle interviews waren van grote waarde voor het opstellen van de bevindingen. Er is echter een aantal kritische noten te plaatsen bij de uitvoering van het onderzoek. Hoewel de interviews meer dan genoeg informatie opleverden om de hoofd- en deelvragen te kunnen beantwoorden, had een grotere groep participanten een positief effect kunnen hebben op de kwaliteit van de data en de conclusies. Ook was het waardevol geweest om een of meerdere participanten te spreken die bij het inspraakproces betrokken waren vanuit een andere context dan die van een plaatselijk belang.

Referenties

- Banister, D. (2008). The sustainable mobility paradigm. *Transport policy*, 15(2), 73-80.
- Booher, D. E., & Innes, J. E. (2002). Network power in collaborative planning. *Journal of planning education and research*, 21(3), 221-236.
- Boonstra, J. (2014). Staten schrappen in budget N340 en N377. *De Stentor*, 19-02-2014. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.destentor.nl/regio/zwolle/staten-schrappen-in-budget-n340-en-n377-1.4227655>
- CDA Overijssel (2016). *Dossier N340*. Geraadpleegd op 23-05-2016 via: <http://cdaoverijssel.nl/standpunten/2-dossier-n340.html>
- DeMarrais, K. (2004). Qualitative interview studies: Learning through experience. *Foundations for research: Methods of inquiry in education and the social sciences*, 51-68.
- De Stentor (2006). N340 vierbaans autoweg. *De Stentor*, 09-11-2006. Geraadpleegd op 28-03-2016 via: <http://www.destentor.nl/regio/ommen/n340-vierbaans-autoweg-1.2512535>
- De Stentor (2015a). Opnieuw onrust over N340-grond Dalfsen. *De Stentor*, 24-08-2015. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.destentor.nl/regio/dalfsen/opnieuw-onrust-over-n340-grond-dalfsen-1.5177911>
- De Stentor (2015b). Scherpenkate wil referendum over N340: nú. *De Stentor*, 10-10-2015. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.destentor.nl/regio/dalfsen/scherpenkate-wil-referendum-over-n340-n%C3%BA-1.5321469>
- De Stentor (2016). 'Knelpunten op N340 blijven'. *De Stentor*, 20-01-2016. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.destentor.nl/regio/dalfsen/knelpunten-op-n340-blijven-1.5645140>
- Drenthen, M. (2010). NIMBY and the ethics of the particular. *Ethics Place and Environment (Ethics, Place & Environment (Merged with Philosophy and Geography))*, 13(3), 321-323.
- Hall, C. M. (1998). The politics of decision making and top-down planning: Darling Harbour, Sydney. *Managing Tourism in Cities: Policy, Process and Practice*, 9-24.
- Hartmann, T. (2012). Wicked problems and clumsy solutions: Planning as expectation management. *Planning Theory*, 11(3), 242-256.
- Hays, P. A. (2004). Case study research. *Foundations for research: Methods of inquiry in education and the social sciences*, 217-234.
- Healey, P. (1992). Planning through debate: the communicative turn in planning theory. *Town planning review*, 63(2), 143.

- Hopkins, D. (2010). The emancipatory limits of participation in planning: equity and power in deliberative plan-making in Perth, Western Australia. *Town Planning Review*, 81(1), 55-81.
- Hurt, D. A. (2010). Highway expansion and landscape change in East Tennessee. *FOCUS on Geography*, 53(2), 72-80.
- Huxley, M. (2000). The limits to communicative planning. *Journal of planning education and research*, 19(4), 369-377.
- Innes, J. E. (1998). Information in communicative planning. *Journal of the American Planning Association*, 64(1), 52-63.
- Innes, J. E. (2004). Consensus building: Clarifications for the critics. *Planning theory*, 3(1), 5-20.
- Middag, A., & Timmermans, M. (2008). De N340–noodzakelijk goed door de tuin van Nederland.
- Need, Y., Berveling, J., Weggeman, J. (2003). Burgerbetrokkenheid bij beleid. *Ministerie van Verkeer en Waterstaat*.
- Motion, J. (2005). Participative public relations: Power to the people or legitimacy for government discourse?. *Public Relations Review*, 31(4), 505-512.
- Omroep West (2015). *A4 Midden-Delfland tussen Delft en Schiedam helemaal open*. Geraadpleegd op 13-03-2016 via: <http://www.omroepwest.nl/nieuws/3017349/A4-Midden-Delfland-tussen-Delft-en-Schiedam-helemaal-open>
- Plaatselijk Belang Ankum (2016) Geraadpleegd op 29-05-2016 via: <http://www.pbankum.nl/contact.htm>
- Plaatselijk Belang Balkbrug (2016). Geraadpleegd op 29-05-2016 via: <http://www.pbbalkbrug.nl/>
- Plaatselijk Belang Oudleusen (2016). Geraadpleegd op 29-05-2016 via: <http://www.pboudleusen.nl/web/>
- Provincie Overijssel, (2016). *Over het project N340/N48*. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.overijssel.nl/thema's/bereikbaar/wegenprojecten/n340-n377/project/>
- RTV Oost (2015). *Bezuinigingsoperatie N377 en N340 mislukt*. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.rtvooost.nl/nieuws/default.aspx?nid=220343&cat=1>
- RTV Oost (2016a). *Gemeenten vragen in brief aan Provincie om aanpak knelpunt N340 Varsen*. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.rtvooost.nl/nieuws/default.aspx?nid=220343&cat=1>
- RTV Oost (2016b). *Brede steun in Provinciale Staten voor 'dure variant' N340/N48*. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.rtvooost.nl/nieuws/default.aspx?nid=237116>

Veltmaat, S. (2016a). Boumans: 'Doe plan N340 over'. *De Stentor*, 06-01-2016. Geraadpleegd op 29-02-2016 via: <http://www.destentor.nl/regio/ommen/boumans-doe-plan-n340-over-1.5601679>

Veltmaat, S. (2016b). Extra geld voor veiliger N340. *De Stentor*, 18-02-2016.

Wanta, W., Golan, G., & Lee, C. (2004). Agenda setting and international news: Media influence on public perceptions of foreign nations. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 81(2), 364-377.

Bijlage 1: Interviewguide

Het plan

Kunt u vertellen hoe het oorspronkelijke plan eruit zag?

- Wanneer is het allemaal begonnen?
- Hoe ziet het er nu uit, wat is er besloten?

Wat was uw mening betreffende dit plan; wat probeerde u te bereiken?

- Waarom?
- (Inspelen op concepten n.a.v. theoretisch kader en achtergrond participant)

Het inspraakproces

Op welke manier is naar uw idee de fasering en inspraak geregeld vanuit de overheid?

- Inspraakavonden?
- Andere manieren?

Sinds wanneer en in welke fase(s) bent u betrokken bij het proces?

- Bent u bij planwijzigingen opnieuw en op dezelfde manier betrokken?

Op welke manier bent u betrokken geweest bij het proces?

- Waar bent u aanwezig geweest?
- Wie neemt het initiatief?
- Werd iedereen gelijk behandeld?
- Hoe hebt u uw standpunt duidelijk kunnen maken?

Op welke manier zijn andere partijen bij het proces betrokken?

- Verschilt dit van uw betrokkenheid?
- Kregen zij genoeg kans om hun standpunt duidelijk te maken?

Wat is uw inbreng (geweest) bij het proces?

Is er iets gedaan met uw inbreng?

- Is er iets met de inbreng van anderen gedaan?

Ervaringen proces en plan

Hoe hebt u het proces en de manier van inspraak ervaren?

- Is dit de 'juiste' manier om partijen te betrekken?
- Hoe zou het beter kunnen?

Hoe hebt u de invloed en behandeling van uw inbreng ervaren?

- Is er voldoende naar u (en anderen) geluisterd?

Is uw mening over het proces en het plan gedurende het proces veranderd?

Wat is uw mening over het (definitieve?) plan dat nu op tafel ligt?

- Waarom? bij verandering: wat heeft hiervoor gezorgd? (proces...)
- Is dit plan logisch voortgevloeid uit het inspraakproces?
- In hoeverre is deze mening beïnvloed door uw mening over de mate van inbreng?

Afsluiting

Hoe ziet u de toekomst met betrekking tot de N340? Is de kous af?

Heeft u zelf nog iets toe te voegen?

Bijlage 2: Toestemmingsverklaringsformulier

Bedankt voor uw medewerking aan dit onderzoek naar het inspraakproces van de plannen voor de N340 van de provincie Overijssel. Het interview en de uitkomsten zullen zo vertrouwelijk mogelijk worden behandeld en zullen alleen gebruikt worden in de bachelorscriptie van de interviewer.

Contact: Bas Hankamp
b.hankamp@student.rug.nl
06-83032734

Door het ondertekenen van dit formulier verklaar ik, de participant:

- Ik neem vrijwillig deel aan dit interview en onderzoek en kan mij op ieder moment zonder opgaaf van reden terugtrekken;
- Ik heb kennis genomen en stem in met het niveau van vertrouwelijke behandeling van gegevens;
- Ik weet dat er een geluidsopname wordt gemaakt en dat deze opname enkel ter vereenvoudiging van de analyse zal worden gebruikt;
- Indien nodig kan ik verzoeken dat bepaalde elementen uit het interview niet gebruikt worden in het onderzoek;
- Er bestaan voor mij verder geen onduidelijkheden meer met betrekking tot het doel van het onderzoek, dit interview en de behandeling van de resultaten.

Datum:

Naam participant:

Handtekening:

Naam onderzoeker:

Handtekening:

Bas Hankamp

Bijlage 3: Gebruikte codes

Code	Omschrijving
Behandeling inspraak	Over de invloed en behandeling van inspraak (door de provincie).
Doorstromingsbelang	Belang bij een goede doorstroming van de weg, vooral te zien bij partijen die niet aan de weg wonen, te koppelen aan <i>derived demand</i> (Banister, 2008).
Dorpsbelang	Belang van het dorp, vaak uitgedragen door het plaatselijk belang.
Fasering	Over de verschillende fases in het planproces en de bijbehorende manieren van inspraak, te vergelijken met de fasering genoemd door Been et al., (2003).
Informatievoorziening provincie	Over de informatie die de provincie aan betrokkenen verstrekt, bijvoorbeeld nieuwsbrieven of informatieavonden.
Klankbordgroep(en)	Over klankbord- en consultatiegroepen waarin verschillende betrokkenen zitting hebben.
Landschap	Over het waardevolle landschap van het Vechtdal en of daar wel een weg doorheen moet, eventueel te koppelen aan <i>tradition</i> (Hurt, 2010).
Legitimacy of power	De vraag of de provincie eventueel minder aan inspraak moet doen en meer zelf moet beslissen (Huxley, 2000; Motion, 2005).
Manieren van inspraak	Over de verschillende wijzen waarop inspraak mogelijk was.
Media	De rol en berichtgeving van de media over het project (Innes, 1998).
Mening over inspraak	De mening over het inspraakproces, de verschillende inspraakwijzen en de behandeling ervan.
Particulier belang	(Inspreken uit) eigenbelang, te koppelen aan <i>NIMBY</i> (Drenthen, 2010).
Plan Scherpenkate	Het alternatieve plan van een individu en zijn gebrek aan

	uiteindelijk succes.
Prioriteit van inspraak	Over de voorkeur (van de provincie) voor individuele belangen/inspraak versus gemeenschappelijk belang/inspraak.
Projectgroep onschuldig	De projectgroep (uitvoerder) valt weinig of niets te verwijten.
Provinciale Staten	Over de rol van de provinciale politiek, vaak negatief.
Rol gemeenten	Over het standpunt van betrokken gemeenten en hun samenwerking en inspraak.
Toekomst	Mening over de toekomst met betrekking tot de N340.
Veranderde mening	Of en hoe de mening van de betrokkene is veranderd.
Verkeerscijfers	Over de verkeerscijfers die niet bleken te kloppen.
Woningen	Over aanwonenden die al dan niet onterecht zijn uitgekocht en/of die in onduidelijkheid hebben gezeten.